

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA YAKKA TARTIBDA TA‘LIM OLAYOTGAN
O‘QUVCHILAR UCHUN DARS TASHKIL QILISHNING AHAMIYATI**

Qobulova Naima Ikromovna

Buxoro viloyat Olot tumani

12-maktab boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Xalq ta‘limi vazirligi va Sog‘liqni saqlash vazirligining "Jismoniy yoki psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan hamda uzoq vaqt davolanishga muhtoj bolalarning uyda yakka tartibda ta‘lim olishlarini tashkil etish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida" 2015 yil 30 iyunda 2691-son bilan Adliya vazirligidan ro‘yxatdan o‘tkazilgan qaroriga asosan jismoniy yoki psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan hamda uzoq vaqt davolanishga muhtoj bolalarning uyda yakka tartibda ta‘lim olishlari mamlakatimiz bo‘ylab tashkil etildi.*

Kalit so‘zlar: *Talim ,tarbiya ,ijtimoiy muxit,yakka tartibdagi ta‘lim, tarbiya jarayoni.*

Uyda yakka tartibda ta‘lim olish jismoniy yoki psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan, uzoq vaqt davolanishga muhtoj va tibbiy ko‘rsatmalarga ko‘ra doimiy yoki vaqtincha umumiy o‘rta ta‘lim muassasalariga (bundan buyon matnda maktab deb yuritiladi) qatnay olmaydigan bolalar (bundan buyon matnda o‘quvchilar deb yuritiladi) uchun tashkil etiladi.

O‘quvchilarning ta‘lim olish huquqini ta‘minlash maqsadida maktabning tegishli sinfida o‘qiyotgan bolalardan ikki yoshga oshgan o‘quvchilarni ham ushbu sinfda uyda yakka tartibda ta‘lim olishga jalb qilishga ruxsat etiladi.

Uyda yakka tartibda ta‘lim berishning asosiy maqsadi o‘quvchilarning ta‘lim olishga bo‘lgan huquqlarini ta‘minlash hamda ularning ta‘lim olishlari uchun zarur sharoit yaratishdan iborat.

Quyidagilar uyda yakka tartibda ta‘lim berishning asosiy vazifalari hisoblanadi:

O‘quvchilarning umumiy o‘rta ta‘limning davlat ta‘lim standartlari hamda ular asosida ishlab chiqilgan (aqli zaif bolalar uchun) maxsus ta‘lim talablariga muvofiq bilim olishlarini ta‘minlash;

barkamol, jismonan va ma‘naviy sog‘lom shaxsni voyaga yetkazish, o‘quvchilarda madaniy-ma‘rifiy qadriyatlarni, fuqarolik va vatanparvarlik hislarini shakllantirish;

ta‘lim berish jarayonida o‘quvchilarning sog‘lig‘ini himoyalovchi dars jadvaliga rioya etilishini ta‘minlash.

O‘quvchilarning uyda yakka tartibda ta‘lim olishini tashkil etish

O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi hamda Sog‘liqni saqlash vazirligining 2015-yil 10-iyundagi “Jismoniy yoki psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan hamda uzoq vaqt davolanishga muhtoj bolalarning uyda yakka tartibda ta‘lim olishlarini tashkil etish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi qaroriga (30.06.2015-yil, 2691-son bilan ro‘yxatdan o‘tgan) asosan tashkil etiladi.

Maktab direktorlari maktab joylashgan hududda yashaydigan o‘quvchilarni aniqlaydilar, ro‘yxatga oladilar hamda ularni uyda yakka tartibda ta‘lim olish uchun jalb qilish choralarini ko‘radilar.

O‘quvchini uyda yakka tartibda ta‘lim olishini belgilash uning doimiy yashash joyidagi tuman (shahar) davolash-profilaktika muassasalarida faoliyat ko‘rsatayotgan tibbiy-maslahat komissiyasining (bundan buyon matnda tibbiy-maslahat komissiyasi deb yuritiladi) tibbiy xulosasiga asosan tuman (shahar) xalq ta‘limi bo‘limi tomonidan amalga oshiriladi.

Uyda yakka tartibda ta‘lim berishning asosiy maqsadi o‘quvchilarning ta‘lim olishga bo‘lgan huquqlarini ta‘minlash hamda ularning ta‘lim olishlari uchun zarur sharoit yaratishdan iborat.

Dars jadvali maktab tomonidan o‘quvchining sog‘lig‘i holatini inobatga olib, ota-onalar bilan kelishgan holda ishlab chiqiladi hamda maktab direktori tomonidan tasdiqlanadi.

Dars jadvali haftasiga kamida uch kunga moslab tuziladi.

O‘quvchining qiziqishi va qobiliyatini hisobga olib, ota-onalarning arizasiga muvofiq o‘quv rejada ko‘rsatilgan fanlarni umumiy soatlar miqdoridan oshmagan holda 1 soatga o‘zgartirishga yo‘l qo‘yiladi. Bunday o‘zgartirish maktab direktorining buyrug‘iga muvofiq o‘quv rejadagi bitta fanni boshqa bir fan bilan almashtirish hisobiga amalga oshiriladi.

Jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarga uyda yakka tartibda ta‘lim berish maktabning o‘quv dasturi, psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarga uyda yakka tartibda ta‘lim berish esa aqli zaif bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta‘lim muassasalarining o‘quv dasturi asosida tashkil etiladi.

Dars soatining davomiyligi jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar uchun 45 daqiqa, psixik rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar uchun 40 daqiqadan iborat bo‘ladi.

Dars mashg‘ulotlarida o‘quvchining olgan baholari baholash daftariga qayd etib boriladi. Baholash daftari har bir fan bo‘yicha alohida yuritiladi. O‘quvchining baholash daftariga qo‘yilgan baholar o‘quvchi ro‘yxatda turgan maktabning sinf jurnaliga ko‘chirib boriladi.

Ota-onalar tomonidan baholash daftariga o‘qituvchilar tomonidan dars mashg‘ulotlari o‘tkazilganligini tasdiqlovchi imzo qo‘yiladi. O‘quvchining baholash daftari o‘qituvchida saqlanadi va o‘quv yili oxirida boshqa hisobotlar bilan birgalikda maktab rahbariyatiga taqdim etiladi.

O‘quvchi olgan baholarning sanasi va dars mashg‘ulotining mavzusi sinf jurnalidagi sana va mavzuga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

O‘quvchi og‘ir miya jarohatlari, bosh miyada bo‘lgan jarrohlik operatsiyalari, shuningdek kasalligi zo‘raygan davrda yoki o‘quvchining ta‘lim olishiga to‘sqinlik qiladigan boshqa holatlarda tibbiy-maslahat komissiyasining xulosasiga asosan, unda ko‘rsatilgan muddatga o‘qishdan ozod etilishi mumkin.

O‘quvchilar uchun bosqichli nazorat va yakuniy davlat attestatsiyasi maktab direktorining buyrug‘iga muvofiq tashkil etiladi. Ota-onalarning istaklari hamda o‘quvchining sog‘lig‘i holatini inobatga olib, bosqichli nazorat va yakuniy davlat attestatsiyasi o‘quvchining uyida yoki maktabda o‘tkazilishi mumkin.

Yakuniy davlat attestatsiyasini muvaffaqiyatli topshirgan o‘quvchiga ta‘lim olganligi to‘g‘risida davlat namunasidagi hujjat beriladi.

Mazkur hujjatga o‘quv reja bo‘yicha o‘quvchi tomonidan o‘zlashtirilgan fanlar uchun baho qo‘yiladi, dars mashg‘ulotlari o‘tilmagan fanlarga baho qo‘yilmaydi hamda uning o‘rniga “ozod etilgan” degan so‘zlar yozib qo‘yiladi.

Dars mashg'ulotlarining o'qituvchilar tomonidan o'z vaqtida va sifatli olib borilishi hamda o'quv dasturlarining to'liq bajarilishi maktabning o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari tomonidan nazorat qilinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sh.Abdullayeva, X.Ibragimov «Pedagogika nazariyasi va tarixi» fanidan ma'ruzalar matni . T.: "Fan", 2004.
2. Ochilov M, Ochilova N. O'qituvchi odobi.T., «O'zbekiston», 1996y.
3. Ochilova N. O'qituvchi odobining talab qoidalari. «Xalq ta'limi», 1997y,2-son, 27-32-betlar